

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové ve věci

žalobce: Ing. J. F.
bytem X
zast. Mgr. Lucií Růžičkovou
advokátkou se sídlem Jana Růžičky 1165/2a, Praha 4 - Kunratice
proti

žalovanému: Finanční arbitř
se sídlem Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1
za účasti: NN Životní pojišťovna N. V.,
pobočka pro Českou republiku, IČO: 407 63 587,
se sídlem Nádražní 344/25, Praha 5 – Smíchov
zast. Mgr. Evou Novákovou
advokátkou se sídlem Ovocný trh 573/12, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2019, č. j. FA/SR/ZP/40/2018 – 53,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

I. Předmět sporu

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým byly zamítnuty jeho námitky proti usnesení finančního arbitra ze dne 6. 5. 2019, č. j. FA/SR/ZP/40/2018 – 50 (dále též „usnesení“), jímž bylo podle § 14 odst. 1 písm. b) zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi (dále též „zákon o finančním arbitrovi“ nebo „ZFA“) zastaveno řízení o návrhu žalobce, podaném u finančního arbitra dne 4. 1. 2018, ve věci vydání bezdůvodného obohacení ve výši celkově zaplaceného pojistného za dobu trvání pojistné smlouvy a příslušenství ve výši zákonného úroku z pojistné smlouvy investičního životního pojištění Strategie (U150) č. 78276045, uzavřené dne 18. 6. 2007 s NN Životní pojišťovnou N.V., pobočkou pro Českou republiku (dále též „Instituce“), a to z důvodu neplatnosti této pojistné smlouvy, neboť na straně pojistitele jednal subjekt bez způsobilosti k právním úkonům a nebyl sjednán rozsah pojistného plnění (dále též „pojistná smlouva“ nebo „smlouva“).
2. Důvodem pro zastavení řízení finančním arbitrem byla skutečnost, že žalobce prostřednictvím svého zástupce v řízení neposkytl ani přes opakované výzvy finančnímu arbitrovi potřebnou součinnost, když zpochybňoval opodstatněnost výzev k odstranění nedostatků návrhu a opakovaně se nezúčastnil nařízených podání ústního vysvětlení ve dnech 12. 12. 2018, 9. 1. 2019, 7. 2. 2019 a 9. 4. 2019, přičemž o následcích neposkytnutí součinnosti byl poučen. Žalobce proti usnesení podal námitky, obdobné žalobním bodům, které žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím (dále též „rozhodnutí o námitkách“) zamítl a usnesení potvrdil.
3. V odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí žalovaný popsal průběh řízení, vypořádal se s jednotlivými námitkami a přisvědčil usnesení o zastavení řízení podle § 14 odst. 1 písm. b) zákona o finančním arbitrovi z důvodu neplnění součinnosti, neboť ji žalobce odepřel opakovaně, vědomě a bez relevantního důvodu. K podstatě věci, tj. k přezkoumání zákonnosti zastavení řízení pro neplnění součinnosti ze strany žalobce z odůvodnění žalovaného rozhodnutí vyplynulo, že bylo v silách žalobce poskytnout požadovanou součinnost, její odmítání ze strany zástupce žalobce představuje pouze snahu o přenesení odpovědnosti prokázání tvrzení žalobce/navrhovatele na finančního arbitra, tedy usnadnění práce a snížení nákladů právního zástupce žalobce v souvislosti s uplatněním nároku. Takový přístup arbitr razantně odmítl, a to i s ohledem na rovnost účastníků řízení, kdy považoval za nespravedlivé, aby v důsledku nečinnosti žalobce a jeho zástupce finanční arbitr o to více zatěžoval Instituci.
4. Žalovaný dále uvedl, že zástupce žalobce podal jeho jménem vzorový návrh na zahájení řízení, přičemž v řízení neobjasnil veškeré skutkové okolnosti, proto finanční arbitr považoval podání ústního vysvětlení za jediný možný prostředek pro zjištění rozhodných skutečností. Zdůraznil, že při ústním vysvětlení může bezprostředně reagovat na žalobcem tvrzené skutečnosti, navrhovatelé v jiných řízeních si v průběhu několika ústních vysvětlení vždy vzpomněli na podrobnosti předsmluvní fáze či dokonce výslovně popřeli tvrzení svého zástupce. Arbitr opakovaně vyzýval žalobce, aby stejně jako Instituce podal ústní vysvětlení ve věci okolností uzavření pojistné smlouvy, včetně vyjasnění veškerých nesrovnalostí v dosavadních vyjádřeních zástupce žalobce, přezkoumání podmínek řízení, resp. ověření, zda mezi žalobcem a jeho zástupcem nedošlo k postoupení práv a povinností z pojistné smlouvy, neboť se s těmito případy v době rozhodování setkává, což by

vylučovalo příslušnost finančního arbitra k rozhodnutí ve sporu, přičemž okolnosti vylučující jeho příslušnost zjistil v některých případech až v průběhu řízení, když tyto nebyly patrné z návrhu na zahájení řízení. Dále mělo být předmětem ústního vysvětlení poučení žalobce a jeho zástupce o průběhu a zásadách řízení před finančním arbitrem a projednání možnosti smírného řešení sporu, kdy smíru mezi stranami dosahuje i sdělením dosavadních skutkových zjištění a jejich předběžným právním posouzením, podle kterého by návrh žalobce na základě dosud shromážděných podkladů zamítnul nebo podle kterého by rozhodnutí nemuselo být ve prospěch žalobce. Opakovaně odkázal na svou rozhodovací praxi v otázce promlčení s tím, že by žalobci za daného skutkového stavu v případě absolutní neplatnosti pojistné smlouvy přiznal nepromlčené pojistné ve výši několikrát nižší, než kolik mu Instituce nabízí jako plnění z odkupného, kdy Instituce považuje pojistnou smlouvu za platnou. Zamýšlel žalobci řádně vysvětlit i to, jaké následky by pro něj měl případný soudní přezkum rozhodnutí finančního arbitra.

5. Žalovaný dále konstatoval, že v písemných výzvách k podání ústního vysvětlení vyzval žalobce a jeho zástupce, aby se v určený den a čas dostavili do jeho kanceláře, současně je poučil, že mohou žádat o změnu termínu, a že pokud se bez náležité omluvy nebo dostatečných důvodů nedostaví, neposkytne tím žalobce potřebnou součinnost a řízení může být z tohoto důvodu zastaveno. Odmítl polemiku žalobce, zda existovaly důvody pro podání vysvětlení, jakož tvzení o zatěžování žalobce podáním ústního vysvětlení, neboť žalobce bydlí v Praze, jeho zástupce má sídlo v blízkosti kanceláře žalovaného, sám žalobce se k podání ústního vysvětlení i přes předchozí omluvu jeho zástupce ze dne 10. 12. 2018 dostavil dne 12. 12. 2018, k dalšímu ústnímu vysvětlení dne 9. 1. 2019 se zase dostavil pouze zástupce žalobce bez žalobce, poté se již k opakovaným výzvám k podání ústního vysvětlení nedostavil žádný z nich.
6. Žalovaný uzavřel, že odmítá rezignovat v odůvodněných případech na bližší dokazování, resp. další úkony, a paušalizovat tím případy jednotlivých spotřebitelů, jak by si někteří právní zástupci v rámci úspory svých nákladů představovali. Odmítl rovněž obecnou a účelovou argumentaci zástupce žalobce údajnou animozitou finančního arbitra vůči některým právním zástupcům podpořenou neaktuální a ve vztahu ke konkrétnímu sporu žalobce nic nevypovídající statistikou.

II. Žaloba

7. V úvodu žaloby žalobce popsal skutkový stav a zdůraznil, že se návrhem domáhal vydání bezdůvodného obohacení z důvodu neplatnosti pojistné smlouvy, neboť byla na straně pojistitele uzavřena entitou bez právní subjektivity a neobsahuje určitým způsobem sjednanou podstatnou náležitost. Žalobce k tomu předložil finančnímu arbitrovi rozsáhlou argumentaci, ve které podrobně doložil jednotlivé vady vedoucí k absolutní neplatnosti pojistné smlouvy, odkázal na příslušná zákonná ustanovení a předložil finančnímu arbitrovi veškeré písemné podklady, ze kterých tyto vady vyplývají, tedy pojistnou smlouvu včetně pojistných podmínek.
8. K průběhu řízení konkrétně uvedl, že finanční arbitr přípisem ze dne 5. 2. 2018, č. j. FA/SR/ZP/40/2018, oznámil zahájení řízení a vyzval jej k odstranění nedostatků. Žalobce tak učinil podáním ze dne 22. 2. 2018. Vzhledem k nečinnosti arbitra jej žalobce vyzval podáním ze dne 30. 7. 2018 k jejímu odstranění. Výzvou ze dne 14. 8. 2018, č. j. FA/SR/ZP/40/2018-19, tj. po 6 měsících od odstranění vad, arbitr vyzval žalobce k seznámení s podklady pro vydání nálezu a současně k vyjádření k předběžnému právnímu posouzení věci. Žalobce se vyjádřil dne 24. 9. 2018. Výzvou ze dne 26. 11. 2018,

č. j. FA/SR/ZP/40/2018-34, tj. po 3 měsících vyzval FA žalobce k podání ústního vysvětlení. Dne 9. 1. 2019 se podání ústního vysvětlení zúčastnila zástupkyně žalobce. Přípisem ze dne 14. 1. 2019 písemně požádal žalobce arbitra s ohledem na průběh podání vysvětlení o zaslání otázek, jejichž zodpovězení má vliv na posouzení platnosti či neplatnosti pojistné smlouvy, a to s ohledem na hospodárnost a rychlost řízení. Přesto arbitr žalobce opět vyzval dne 15. 1. 2019, č. j. FA/SR/ZP/40/2018-42 k podání ústního vysvětlení s tím, že písemná odpověď není dostačující. Žalobce se k výzvě vyjádřil dne 11. 3. 2019, odůvodnil svou neúčast na ústním jednání nezákonností jeho nařízení a předložil arbitrovi dokument „Vyjádření klienta k produktové smlouvě“ (dále též „vyjádření klienta“), ve kterém sdělil veškeré údaje, týkající se uzavření pojistné smlouvy a sjednaného pojištění, které jsou mu známy, a to s ohledem na zkušenosti s praxí arbitra jaké dotazy navrhovatelům klade na ústních jednáních s identickým průběhem. Arbitr zaslal žalobci opakovanou výzvu ze dne 20. 3. 2019, FA/SR/ZP/40/2018-46, z níž žalobce citoval a z níž vyplývá, že vyjádření klienta není pro něj dostatečným podkladem a konání ústního vysvětlení považuje za nezbytné. Žalobce považoval takový postup za vadný, proto proti němu podal dne 29. 3. 2019 stížnost dle § 175 správního řádu (zákon. č. 500/2004 Sb., správní řád, dále je „správní řád“). FA odpověděl sdělením ze dne 6. 5. 2019, FA/SR/ZP/40/2018-49, v němž stížnost odmítl bez toho, že by se s důvody stížnosti vypořádal a ve stejný den usnesením řízení zastavil, aniž zohlednil námitky žalobce a vypořádal se s nimi.

9. V *prvním žalobním bodu* žalobce tvrdil nečinnost finančního arbitra. K tomu poukázal na § 15 odst. 1 ZFA s tím, že jej arbitr podle § 36 odst. 3 správního řádu dne 14. 8. 2018 vyzval k vyjádření k podkladům pro rozhodnutí a nastínil své právní závěry. Tedy měl již před odesláním výzvy shromážděny podklady pro rozhodnutí a začala mu přede dnem 14. 8. 2018 běžet lhůta 90 dnů dle § 15 odst. 1 ZFA, která uplynula nejpozději v listopadu 2018. Arbitr tak porušil § 15 odst. 1 ZFA, neboť nevydal rozhodnutí ve věci v zákonem stanovené lhůtě.
10. Ve *druhém žalobním bodu* namítal nedůvodnost nařízení ústního jednání- podání ústního vysvětlení, které arbitr nařídil, ačkoliv měl shromážděny všechny podklady pro rozhodnutí a překročil lhůtu pro jeho vydání. Za této procesní situace ve výzvě ze dne 22. 1. 2019 arbitr uvedl jako důvody podání ústního vysvětlení „bližší vyjasnění okolností uzavření pojistné smlouvy (včetně vyjasnění veškerých nesrovnalostí v dosavadních vyjádřeních zástupce navrhovatele)“, „přezkoumání podmínek řízení“, „poučení navrhovatele a jeho zástupce o průběhu a zásadách řízení před finančním arbitrem“ a „projednání možnosti smírného řešení sporu“. Takové důvody považoval žalobce za chabé, neboť již arbitrovi písemně sdělil veškeré informace, jež má k dispozici, mj. též prostřednictvím dokumentu vyjádření klienta, které je zcela vyčerpávající a nemá co dodat.
11. Tvrdil, že vzhledem k důvodům neplatnosti pojistné smlouvy, jíž je systémová vada, jsou témata podání ústního vysvětlení zcela irrelevantní, a individuální způsob sjednání či ukončení smlouvy nemohou důvod neplatnosti ovlivnit. Poukázal na nálezy finančního arbitra ve skutkově stejných sporech s Institucí a způsob jeho rozhodování s tím, že se jedná o totožná odůvodnění nálezů, odpovědi navrhovatelů na opakované výzvy arbitra nemají vliv na právní závěry, zjištění nejsou v nálezech ani ve shrnutí skutkového stavu uvedena ani vypořádána, arbitr vychází pouze z obsahu pojistných smluv a informací v obchodním rejstříku, pokud se některý z navrhovatelů snaží o nápravu upozorněním na nadbytečnost, nedůvodné prodlužování řízení a zbytečné zatěžování, a je potrestán

zastavením řízení. Dle žalobce arbitr nastiňuje účelově témata ústního jednání, o kterých dopředu ví, že je nebude pro svá rozhodnutí potřebovat.

12. Namítal, že podmínky řízení měly být zkoumány po zahájení řízení, jejich splnění vyplývá z návrhu a jeho příloh, to může FA posoudit bez účasti žalobce na ústním jednání. Od podání návrhu se na straně žalobce z hlediska podmínek řízení nic nezměnilo.
13. Žalobce byl svým zástupcem dostatečně poučen, navíc řízení probíhá již několik měsíců, proto považoval tento důvod podání ústního vysvětlení podivný.
14. K možnosti smíru se již vyjádřil v odpovědi na výzvu k odstranění vad návrhu podáním ze dne 22. 2. 2018, na ústní jednání k projednání smíru by měla být pozvána Instituce, ne jen jedna strana.
15. Důvody nařízení podání ústního vysvětlení jsou tak jiné a je víc než pravděpodobné, že jím řeší arbitr nezákonné překročení lhůty pro rozhodnutí, kterou tak dodatečně nastavuje, ač má k dispozici všechny důkazy pro rozhodnutí. Podání ústního vysvětlení je tak nedůvodné a pro žalobce zatěžující. Tvrdil, že finanční arbitr zastavil řízení, aniž se zabýval námitkami stížnosti.
16. Totožná argumentace u totožných vad pojistných smluv jiných klientů zástupce žalobce by neměla arbitra znepokojovat, neboť sám spory s Institucí rozhoduje nálezy s totožným zněním. K tomu žalobce poukázal na nálezy finančního arbitra v jiných věcech a judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“).
17. Ve *třetím žalobním bodu* tvrdil nezákonnost nařízení ústního jednání, neboť je lze naříditi dle § 49 odst. 1 správního řádu jen, stanoví-li to zákon a v nezbytných případech, což žádný z uvedených důvodů nesplňuje. Postup FA je proto v rozporu se zásadou legality, dále zásadou písemnosti vedení správního řízení dle § 15 odst. 1, v rozporu s § 6 odst. 2 téhož zákona, neboť vyžadování provedení důkazů, které nejsou pro rozhodnutí podstatné, žalobce nepřiměřeně zatěžuje, a rovněž v rozporu s právem na spravedlivý proces, kdy je nařizováno podání ústního vysvětlení bez účasti Instituce. K tomu poukázal na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. 5. 2013 (dále jen „Směrnice“).
18. Ve *čtvrtém žalobním bodu* namítal nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení. Důvodem k zastavení dle § 14 odst. 1 písm. b) ZFA může být neposkytnutí pouze potřebné součinnosti; nikoliv takové, která nebrání věc po obsahové stránce projednat. K tomu odkázal na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2016, č. j. 2 Azs 76/2015 – 24 a disertační práci zástupce finančního arbitra Mgr. Lukáše Vacka. Vyjádřil přesvědčení, že taková situace v jeho věci nenastala, poskytnuté podklady k projednání věci postačovaly.
19. V *pátém žalobním bodu* tvrdil, že je postup finančního arbitra šikanózní a tedy v rozporu s Hlavou II. a § 2 odst. 2 správního řádu. Arbitr si je vědom nedůvodnosti a nezákonnosti nařízení ústního jednání, avšak je to jeho způsob prodlužování řízení, oddalování rozhodnutí a trestání navrhovatelů za to, že požadují, aby postupoval a rozhodoval v souladu se zákonem. Poukázal na setrvalý negativní postoj finančního arbitra vůči zástupcům navrhovatelů, kdy arbitr nerozhoduje nestranně a spravedlivě. Měl za to, že i zastavení řízení je důsledkem obecně negativního postoje finančního arbitra k zástupci žalobce. Poukázal na rozhodnutí zdejšího soudu ve věcech žalob na ochranu proti nečinnosti FA a vyjádření FA v nich podaná. Jedná se o systémovou šikanu spočívající v hromadném a zbytečném nařizování ústních jednání, jejichž cílem je zatěžovat jednotlivé navrhovatele a jejich právní zástupce a oslabit jejich snahy o řešení sporů.

20. Žalobce žádal, aby soud žalobou napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného a OZŘ

21. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uváděl obdobně jako v odůvodnění sdělení ke stížnosti žalobce, usnesení a žalobou napadeném rozhodnutí o námitkách. S poukazem na Směrnici zdůraznil své postavení, účel, zásady řízení před finančním arbitrem a průběh řízení.
22. K věci samé poukázal na výzvu k seznámení s podklady pro vydání nálezu a vyjádření k dosavadním skutkovým zjištěním, týkající se promlčení práva žalobce, ze dne 14. 8. 2018 s tím, že z nich nelze izolovaně dovozovat okamžik shromáždění podkladů a plynutí lhůty pro vydání rozhodnutí a nevyplývá z nich, že by si již učinil úsudek o neplatnost pojistné smlouvy, resp. o tom, zda žalobci náleží právo na vydání bezdůvodného obohacení. Již ve sdělení ke stížnosti, usnesení a rozhodnutí o námitkách odůvodnil, že po obdržení vyjádření žalobce na danou výzvu, ve kterém žalobce zpochybnil závěry arbitra o promlčení žalobcova tvrzeného práva, vyhodnotil, že je třeba pro úplné zjištění skutkového stavu zjistit, resp. ověřit další rozhodné skutečnosti, o čemž žalobce informoval ve sdělení ze dne 22. 10. 2018 č. j. FA/ASR/ZP/40/2018-26. Žalobce proti tomu nic nenamítal ani nezpochybnil délku řízení, jak vyplývá z jeho podání ze dne 31. 10. 2018 č. j. FA/ASR/ZP/40/2018-27. Konstatoval, že ani případná nečinnost finančního arbitra žalobce neopravňuje k nesoučinnosti v řízení před ním.
23. S ohledem na předmět řízení odmítl, že by podání ústního vysvětlení nemohlo vést k získání dalších informací ke sporu, když již v usnesení a žalobou napadeném rozhodnutí vysvětlil, že u problematiky nesprávného označení smluvní strany je třeba v souladu se soudní judikaturou zkoumat i další okolnosti uzavření a trvání smlouvy, což žalovaný zamýšlel učinit, když požadoval po žalobci vyličení předsmluvní fáze pojistné smlouvy, skutečnosti rozhodné pro subjektivní promlčecí dobu atd., když ty nelze vyčíst z pojistné smlouvy, jak se žalobce snaží soudu účelově podsunout.
24. Z dosavadní zkušenosti žalovaného s nařizováním ústních vysvětlení v případech, kdy návrh směřuje proti instituci a spotřebitel je zastoupen zástupcem, který se až v poslední době začal některých ústních vysvětlení účastnit alespoň prostřednictvím substituta, jednoznačně vyplývá účelnost těchto vysvětlení, kdy spotřebitelé například popisují některé rozhodné skutečnosti jinak než zástupce, doplňují skutečnosti, které si podle zástupce údajně nepamatovali, upřesňují počátek běhu subjektivních promlčecích dob, zástupce vůbec neznají, návrhy vypracované zástupcem citují neexistující ujednání smluv atd.
25. Žalobce, resp. jeho zástupce odmítali podání ústního vysvětlení mj. s tím, že ho zcela nahrazuje vyjádření klienta, to ale neobsahovalo skutečnosti rozhodné pro zjištění skutkového stavu ve věci žalobce, a některé zástupcem žalobce uvedené otázky zůstaly bez odpovědi, o čemž žalovaný žalobce řádně informoval. Arbitr odmítl zjednodušující argumentaci žalobce o systémové vadě pojistných smluv a možnosti činit totožná vyjádření v těchto věcech.
26. Nerozporoval, že v obdobných případech, nikoli stejných, vydal rozhodnutí s obdobným zněním, což je plně v souladu s danou zásadou správního řízení, vždy tak však činil na základě spolehlivě zjištěného skutkového stavu ohledně např. okolností uzavření a ukončení pojistné smlouvy nebo zjištění potřeb nebo povědomí žalobce v dané věci. To však neznamená, že pokud by finanční arbitr ve věci žalobce zjistil další skutečnosti, i

prostřednictvím ústního vysvětlení, nerozhodl by v jeho věci jinak, když by se nejednalo o skutkově shodný případ.

27. Odmítl vzorové vyjádření zástupce žalobce s tím, že vyjádření samotného žalobce může mít zásadní význam pro případnou neplatnost smlouvy či stanovení počátku běhu promlčecí doby jeho nároku. Zástupce žalobce podal vzorový návrh na zahájení řízení tak, jako jiní právní zástupci jiných navrhovatelů, vzorové jsou i námitky proti usnesení a samotná žaloba. Proto důvodně pochybuje o tom, zda má žalobce skutečně zájem na vedení řízení před arbitrem, resp., zda nedošlo k postoupení práv a povinností z pojistné smlouvy mezi žalobcem a jeho zástupcem, což by vylučovalo příslušnost žalovaného.
28. Nesouhlasil s argumentací žalobce, že podání ústního vysvětlení je v řízení před žalovaným namísto pouze tehdy, není-li možné věc vyřešit písemně. V takovém případě by totiž nebylo možné nařídit ústní vysvětlení prakticky v žádné situaci, když jeho obsah je žalovaný podle správního řádu povinen zaznamenat do protokolu, a u všech nařízených ústních vysvětlení by proto bylo možné argumentovat, že nejsou důvodné, protože informace od osoby podávající ústní vysvětlení by bylo možné opatřit písemně.
29. Argumentaci k odpírání práva na spravedlivý proces považoval za účelovou. Odmítl také tvrzenou nezákonnost zastavení řízení a nedostatek intenzity vad, neboť postupoval ve snaze zjistit skutkové okolnosti uzavření a trvání pojistné smlouvy, aby mohl spor spravedlivě rozhodnout, či dovést strany ke smíru, a zároveň, aby nezatížil řízení a jeho výsledek jinými vadami, například nicotností. Instituce předkládala podrobná vyjádření, požadované doklady a zúčastnila se podání ústního vysvětlení. S ohledem na potřebu zjištění dalších rozhodných skutečností nařídil podání ústního vysvětlení i žalobci.
30. Důrazně nesouhlasil s tvrzením o šikanózním postupu, neboť podání ústního vysvětlení nařídil mj. z důvodu odstranění veškerých nedostatků návrhu, možnosti žalovaného bezprostředně reagovat na žalobcem uváděné skutečnosti a tedy v konečném důsledku z důvodu objektivnějšího, rychlejšího a efektivnějšího projednání sporu. V souladu se zásadou materiální pravdy nehodlá rezignovat na bližší dokazování a paušalizovat tím případy jednotlivých spotřebitelů „*jak by si zástupce představoval.*“.
31. Bylo v silách žalobce a jeho zástupce poskytnout požadovanou součinnost, její odmítání představuje snahu o přenesení odpovědnosti prokázání tvrzení žalobce na žalovaného, tedy usnadnění a snížení nákladů zástupce žalobce s uplatněním nároku žalobce, to je třeba odmítnout i s ohledem na rovnost účastníků řízení.
32. Tvrzení o nespravedlivém a zaujatém postupu považoval za nepodložená, založená na nepochopení institutu finančního arbitra. Odmítl, že by postupoval nespravedlivě a zaujatě, že by nařízená ústní vysvětlení byla šikanózní a byl veden animozitou.
33. V ostatním žalovaný uváděl obdobně jako v žalobou napadeném rozhodnutí a žádal, aby soud žalobu zamítl.
34. Osoba zúčastněná na řízení se k věci samé nevyjádřila.

IV. Jednání a posouzení věci Městským soudem v Praze

35. Při ústním jednání, které se konalo v nepřítomnosti OZŘ, jež se z jednání omluvila a souhlasila s projednáním věci v její nepřítomnosti, účastníci setrvali na svých stanoviscích. Soud neprovedl žalobcem navržené důkazy listinami, které jsou součástí spisového materiálu, neboť z něj při přezkumu zákonnosti rozhodnutí žalovaného vychází a správním spisem se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Afs 8/2008 - 117 ze dne 29. 1. 2009, č. 2383/2011 Sb. NSS). Soud neprovedl ani další žalobcem

navržené důkazy nálezy finančního arbitra, vyjádření finančního arbitra ve věci sp. zn. 14 A 164/2018, neboť dle žalobních tvrzení tyto podklady vypovídají o postupech a rozhodovací činnosti žalovaného v jiných věcech, tedy přímo nesouvisí s předmětem projednávané věci, v níž je posuzována toliko důvodnost zastavení řízení o sporu žalobce s Institucí v nyní projednávané věci. Soud neprovedl ani důkaz rozhovorem s Robertem Pelikánem, neboť pro posouzení právní otázky porušení práva na spravedlivý proces, k níž byl důkaz navržen, soudu postačuje obsah spisového materiálu žalovaného.

36. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
37. Před posouzením věci samé soud uvádí, že předmětem řízení před finančním arbitrem je rozhodování sporů vyplývajících ze soukromoprávních vztahů, kde proti sobě vystupují dvě strany a správní orgán je povolán k tomu, aby (namísto soudu) rozhodl jejich spor jako nezávislá a nestranná instituce (viz § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, dle něhož je arbitrovi svěřena působnost spočívající v rozhodování taxativně stanoveného okruhu sporů vyplývajících ze soukromoprávních vztahů, tedy autoritativní rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob).
38. Soudní judikatura se ustálila na názoru, že věcné rozhodnutí finančního arbitra – nález podle § 15 zákona – lze přezkoumat dle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4744/2010, též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. 2 Afs 176/2006, uveřejněný pod č. 1258/2007 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu).
39. Soudní judikatura taktéž již vyložila, že pokud je věc před správním orgánem skončena bez věcného projednání, lze takový postup správního orgánu přezkoumat pouze ve správním soudnictví. Zvláštní senát pro řešení kompetenčních sporů podle zákona č. 131/2002 Sb. ve svém usnesení ze dne 20. 9. 2007, čj. Konf 22/2006-8, k tomu vyložil, že *„posoudit zákonnost odmítnutí správní jurisdikce přísluší vždy správnímu soudu; i v případě, kdy se správní orgán odmítl zabývat věcí vyplývajících ze soukromoprávních vztahů [zde: rozhodnutí, kterým katastrální úřad zastavil řízení pro neodstranění nedostatků návrhu (§ 5 odst. 5 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem)]. Pravomoc soudu v občanském soudním řízení bude založena až tehdy, kdy správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývajících ze soukromoprávních vztahů.“* Právě tato situace v projednávané věci nastala – řízení bylo zastaveno, aniž finanční arbitr o ní věcně rozhodl. Přezkum napadeného rozhodnutí, potažmo usnesení náleží tedy správnímu soudnictví.
40. Řízení před finančním arbitrem se svou povahou blíží spornému správnímu řízení vymezenému v § 141 správního řádu. Dané ustanovení správního řádu obsahuje úpravu procesních práv a povinností lišící se od standardního správního řízení. Řízení se zahajuje pouze na návrh (odst. 2), neuplatňuje se v plném rozsahu zásada materiální pravdy a rovněž i povinnost správního orgánu zajišťovat podklady rozhodnutí je omezena (odst. 4). *„Důvodem pro takové omezení povinnosti správního orgánu zjišťovat podklady pro rozhodnutí vyplývá z charakteru sporného řízení, ve kterém správní orgán hraje do určité míry roli ‚soudu‘ stojícího nad stranami sporu a kde účelem rozhodnutí není přiznat některé ze stran nějaké nové právo či uložit jí nějakou novou povinnost, na rozdíl od správních řízení, jejichž výsledkem je vydání konstitutivního rozhodnutí, jímž se přiznává nějaké právo či ukládá nějaká povinnost“* (Vedral, J. Správní řád. Komentář. II. vydání. Bova Polygon: Praha, 2012. s. 1086 až 1087).

Sporné řízení podle správního řádu tak lze přirovnat k civilnímu spornému řízení podle občanského soudního řádu, kdy i ve sporném řízení převažují zásady dispoziční a projednací nad zásadami oficiality a vyšetřovací.

41. Zároveň však platí, že uvedené zásady sporného správního řízení nelze bez dalšího použít též na řízení před finančním arbitrem. Podle § 24 zákona o finančním arbitrovi se v řízení podle tohoto zákona postupuje přiměřeně podle správního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak. Uvedenému odpovídá § 1 odst. 2 správního řádu, dle něhož se tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení použijí (tj. správní řád), nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. V daném případě je tímto zvláštním zákonem právě zákon o finančním arbitrovi, který má jako *lex specialis* v případě úpravy obdobných procesních ustanovení přednost před obecnou úpravou obsaženou ve správním řádu.
42. Řízení před finančním arbitrem je ovládáno dispoziční zásadou, když podle ust. § 8 odst. 1 tohoto zákona lze řízení před arbitrem zahájit výlučně na návrh. „Pánem sporu“ je tak navrhovatel, který předmětem sporu disponuje – záleží jen na jeho vůli, zda vezme svůj návrh zpět /§ 14 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi/ či zda uzavře s institucí smír (viz § 1 odst. 3 ZFA).
43. Na rozdíl od úpravy sporného správního řízení ve správním řádu je však v zákoně o finančním arbitrovi odlišně upraven proces dokazování, především co se týče obstarávání důkazů. Dokazování ve sporném řízení je dle § 141 odst. 4 správního řádu ovládáno zásadou projednací. Správní orgán proto vychází z těch důkazů, které byly účastníky navrženy. Jiné důkazy může provést pouze tehdy, pokud předložené důkazy nepostačují ke zjištění stavu věci v souladu s požadavky zásady materiální pravdy podle § 3 správního řádu.
44. Oproti tomu ustanovení § 12 odst. 3 ZFA stanoví, že arbitr není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy. Zákon tedy arbitrovi výslovně přisuzuje aktivní roli v průběhu dokazování, čímž inklinuje k opuštění projednací zásady, jinak platné pro sporné správní řízení, a směřuje k zásadě vyhledávací. I arbitr má tedy být tím, kdo aktivně opatřuje důkazy a za tím účelem je oprávněn obracet se nejenom na účastníky řízení, ale i na třetí osoby (viz § 12 odst. 9 zákona o finančním arbitrovi), tedy především na instituce. Tomu odpovídá i ustanovení § 12 odst. 7 zákona o finančním arbitrovi, podle něhož *„arbitr může písemně pověřit zaměstnance v Kanceláři finančního arbitra nebo jiné fyzické osoby, aby prováděli šetření ve věci. Instituce je povinna plnit své povinnosti podle odstavce 6 i vůči těmto osobám. Před prováděním šetření se pověřená osoba prokáže písemným pověřením.“*
45. Účel a smysl této právní úpravy spočívá ve skutečnosti, že většinu důkazů bude mít ve svých rukou Instituce, tedy procesní protivník navrhovatele (spotřebitele), přičemž spotřebitel v těchto sporech vystupuje jako slabší strana. Finanční arbitr proto disponuje oprávněním vyžádat si důkazy přímo od Instituce, aby případně ulehčil slabší straně sporu prokázání jejich tvrzení.
46. Finanční arbitr tedy v řízení neplní jen funkci jakéhosi „pomocníka“, usměrňovače či mediátora vedení procesu. Zákon naopak arbitrovi výslovně přisuzuje aktivní roli v průběhu dokazování, čímž při obstarávání podkladů pro zjištění skutkového stavu inklinuje k opuštění projednací zásady, jinak platné pro sporné správní řízení, a posiluje zásadu vyhledávací – za účelem zajištění průběhu řízení arbitr úměrně tomu disponuje i sankčním systémem v podobě ukládání pořádkových pokut za neposkytnutí součinnosti či neuposlechnutí výzvy podle § 23 ZFA.

47. Přes uvedené však nemůže být procesní aktivita navrhovatele vyčerpána pouze podáním návrhu, nýbrž navrhovatel i v průběhu řízení musí vyvíjet součinnost s finančním arbitrem, a to i v procesu dokazování tak, aby mohl být jeho návrh věcně posouzen. Nezbytnost aktivní role navrhovatele lze odvodit z dispoziční zásady ovládající řízení před finančním arbitrem, z obecného požadavku zákona na vyvíjení součinnosti spočívající v předložení důkazů či podání ústního vysvětlení (§ 12 odst. 5 zákona o finančním arbitrovi) nebo z obecného apelu na to, aby byl spor vyřešen smírně (§ 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi). Navíc pokud se navrhovatel domáhá rozhodnutí ve sporu ve svůj prospěch, je přirozeně v jeho zájmu, aby tvrdil, vyličil a na podporu svých tvrzení navrhl důkazy svědčící jeho nárokům.
48. Na základě uvedeného soud přistoupil k posouzení věci.
49. Vyšel přitom z následující právní úpravy:
50. Podle § 12 odst. 3 a 5 ZFA v rozhodném znění arbitr není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy. Při svém rozhodování vychází arbitr ze skutkového stavu věci a volně hodnotí důkazy. (5) V průběhu řízení je arbitr oprávněn vyžadovat od účastníků řízení předložení veškerých důkazů na podporu jejich tvrzení, a to včetně podání ústního vysvětlení.
51. Podle § 14 odst. 1 písm. b) téhož zákona arbitr řízení zastaví usnesením též, jestliže navrhovatel neodstraní přes výzvu arbitra nedostatky návrhu nebo neposkytl přes výzvu arbitra potřebnou součinnost; o tom musí být navrhovatel arbitrem poučen.
52. K *prvnímu žalobnímu bodu*, v němž žalobce tvrdil nečinnost finančního arbitra, soud z obsahu spisového materiálu zjistil, že žalobce uplatnil návrh v zastoupení svého zástupce u žalovaného dne 4. 1. 2018, byl poučen o právní pomoci, bezplatnosti a nákladech řízení před FA (2. 2. 2018) uvědomen o zahájení řízení a vyzván k odstranění nedostatků návrhu (5. 2. 2018). Žalobce reagoval podáním došlým FA dne 22. 2. 2018, ale bez požadovaných příloh, proto jej žalovaný znovu vyzval k doplnění návrhu (10. 5. 2018), na což reagoval žalobce podáním došlým 11. 5. 2018. Následně žalovaný vyzval k vyjádření Instituci (17. 5. 2018), která v prodloužené lhůtě podala vyjádření dne 19. 7. 2018.
53. Předtím, než žalovaný zaslal vyjádření Instituce žalobci, uplatnil žalobce podáním ze dne 30. 7. 2018 podle § 80 správního řádu opatření proti nečinnosti s poukazem na § 15 odst. 1 ZFA a tvrdil, že od posledního úkonu arbitra uplynula lhůta 90 dnů pro vydání rozhodnutí, přičemž k posouzení absolutní neplatnosti pojistné smlouvy postačuje samotná smlouva a smluvní dokumentace, kterou již předložil.
54. Na to reagoval žalovaný podáním ze dne 14. 8. 2018 - sdělením, výzvou k vyjádření a k seznámení s podklady pro vydání nálezu. K tvrzené nečinnosti v tomto podání žalobci zejména sdělil, že Instituce vznesla námitku promlčení práva žalobce domáhat se relativní neplatnosti pojistné smlouvy a promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení pro případ, že by FA dospěl k závěru o relativní nebo i absolutní neplatnosti smlouvy, přičemž ze shromážděných podkladů nevyplývá, že by Instituce námitku promlčení vznesla v rozporu s dobrými mravy. K tomu žalovaný poukázal na konkrétní zjištění z dosud shromážděných podkladů a datum podání návrhu s tím, že z nich vyplývá, že se právo žalobce domáhat se neplatnosti pojistné smlouvy promlčelo, a že žalobce s případnými námitkami ohledně svého uvedení v omyl ohledně vlastností produktu investičního životního pojištění nemůže být úspěšný. Proto zatím arbitr nepřistoupil k meritornímu řešení potenciálního omylu žalobce ani nároku na vydání bezdůvodného obohacení z případné relativní neplatnosti smlouvy. Poukázal na stanovisko Instituce, která

neshledává ve svém postupu žádné pochybení, považuje smlouvu za platnou, odkupní hodnotu k dané smlouvě k datu 30. 5. 2018 vyčíslila ve výši 309 271 Kč. Dále finanční arbitr poukázal na svou rozhodovací praxi v otázkách promlčení, provedl nástin možného postupu a vyčíslil možné varianty s tím, že pokud by dovodil, že je pojistná smlouva absolutně neplatná, pak by právo žalobci na výplatu odkupného nevzniklo a žalovaný by rozhodoval pouze o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 33 000 Kč. Poučil žalobce o možnosti obrany u soudu dle o.s.ř. a vyzval jej k vyjádření, zda trvá na rozhodnutí nálezem i za cenu, že podle dosavadních zjištění by v důsledku promlčení žalovaný mohl přiznat žalobci méně, než kolik by z pojistné smlouvy získal při jejím předčasném ukončení. Doplnil, že žalobce může vysvětlit a doložit, že právní posouzení žalovaného není správné a má nárok na jinou částku, než jak ji vyčíslil arbitr. Podnět k opatření proti nečinnosti tak shledal žalovaný nedůvodným.

55. Dále poučil žalobce o možnosti zastavení řízení dle § 14 odst. 1 písm. b) ZFA pro případ neposkytnutí potřebné součinnosti a vyzval jej dle § 36 odst. 3 správního řádu k možnosti seznámit se se shromážděnými podklady s tím, že nevyplyne-li po provedeném seznámení s podklady potřeba dalšího doplnění, vydá bez zbytečného odkladu nález dle § 15 ZFA a poskytne další procesní poučení.
56. Na to odpověděl žalobce podáním došlým žalovanému dne 24. 9. 2018, v němž obsáhle vyjádřil svůj nesouhlas se vznesenou námitkou promlčení, uplatnil repliku k vyjádření Instituce, s níž nesouhlasil důvodů v podání uvedených. Na shora popsanou konkrétní výzvu žalovaného (v podání ze dne 14. 8. 2018), zda chce pokračovat v řízení i když by mu v důsledku promlčení mohlo být přiznáno méně nereagoval a žádal, aby žalovaný neprodleně rozhodl.
57. Žalovaný poté vyzval Instituci k podání ústního vysvětlení dle § 15 odst. 5 ve spojení s § 12 odst. 6 písm. a) ZFA a předložení originálu pojistné smlouvy včetně příloh (22. 10. 2018). Téhož dne vyzval žalovaný dle § 12 odst. 5 i žalobce k předložení originálu pojistné smlouvy včetně souboru dokumentů s pojistnými podmínkami a sdělil mu, že s ohledem na potřebu dalšího dokazování proběhne s Institucí 2. 11. 2018 ústní vysvětlení za účelem shromáždění dalších podkladů, zejména ve vztahu k identifikaci Instituce v pojistné smlouvě. Žalobce předložil požadované materiály dne 7. 11. 2018.
58. Po ústním vysvětlení Instituce a zaslání protokolu o jeho obsahu žalobci, vyzval žalovaný také žalobce k podání ústního vysvětlení dle § 12 odst. 5 ZFA, a to nejprve na den 12. 12. 2018 (výzvou ze dne 26. 11. 2018). Pro omluvu žalobce jeho zástupcem (podáním ze dne 10. 12. 2018), kdy se dostavil pouze žalobce, vyzval žalovaný k podání ústního vysvětlení opětovně, a sice na den 9. 1. 2019. V tento den se naopak dostavil pouze zástupce žalobce, žalobce se omluvil až dodatečně. Při tomto jednání byl zástupce žalobce poučen o nutnosti osobní přítomnosti žalobce. Další termín podání ústního vysvětlení byl poté stanoven na 7. 2. 2019. V mezidobí (dne 14. 1. 2019) požádal zástupce žalobce o položení otázek žalobci písemně s tím, že tak bude dosaženo účelu a nebudou vznikat další náklady žalobce s dopravou a právním zastoupením. Na termín 7. 2. 2019 se žalobce prostřednictvím zástupce omluvil (4. 2. 2019). Na výzvu žalovaného k řádnému vysvětlení a doložení důvodů neúčasti dne 7. 2. 2019 reagoval žalobce zasláním shora zmíněným Vyjádřením k produktové smlouvě (podání ze dne 11. 3. 2019). Žalovaný ale na podání ústního vysvětlení osobně žalobcem trval a sdělil mu, že dané podání není dostatečným podkladem pro rozhodnutí ve věci a neodpovídá na všechny relevantní skutečnosti, které chtěl žalovaný při podání ústního vysvětlení ověřit, případně položit doplňující otázky, konání ústního vysvětlení považoval za nezbytné a znovu žalobce předvolal na den 9. 4. 2019.

59. Na to reagoval žalobce stížností podle § 175 správního řádu. V něm žalovanému vytkl postup v řízení, který považoval za procesně vadný, když jej již vyzval dle § 36 odst. 3 správního řádu k vyjádření ke shromážděným podkladům, tvrdil, že důvody pro nařízení ústních jednání/podání ústních vysvětlení jsou chabé, nedůvodné a žalobce zatěžují, v podrobnostech uváděl obdobně jako v dosavadních podáních (podání ze dne 29. 3. 2019).
60. Podáním ze dne 8. 4. 2019 se nařízeného podání ústního vysvětlení omluvil do doby rozhodnutí o stížnosti.
61. Sdělením ze dne 6. 5. 2019 se žalovaný vyjádřil ke stížnosti, kdy zejména odmítl namítanou nečinnost s tím, že ve výzvě dle § 36 odst. 3 správního řádu sice prezentoval své předběžné právní závěry, ty se však týkaly pouze toho, že případná neplatnost smlouvy by pro žalobce v důsledku promlčení nebyla výhodná, tedy aby zvážil, zda se jí chce domáhat, a nikoli toho, zda smlouva skutečně trpí nějakými vadami a mohla by být či dokonce je neplatná. Protože žalobce rozporoval i výše uvedené závěry arbitra stran promlčení nároků žalobce, považoval arbitr podání ústního vysvětlení za účelné i z tohoto důvodu. Dále uvedl, že po výzvě dle § 36 odst. 3 správního řádu a vyjádření žalobce ze dne 24. 9. 2018 opětovně posoudil shromážděné podklady a dospěl k závěru, že pro úplné zjištění skutkového stavu je zapotřebí provést další dokazování, proto vyzval žalobce k předložení dalších dokladů a Instituci k podání ústního vysvětlení, které se uskutečnilo dne 13. 11. 2018. K tomu poukázal na § 12 odst. 5 ZFA. Konstatoval, že ve výzvách žalobci ze dne 26. 11. 2018 (k podání ústního vysvětlení na den 12. 12. 2018), ze dne 15. 1. 2019 (k podání ústního vysvětlení na den 7. 2. 2019) a ze dne 20. 3. 2019 (k podání ústního vysvětlení na den 9. 4. 2019) vysvětlil důvody nařízeného podání ústního vysvětlení. Vysvětlil, že žalobcem předložené vyjádření klienta nepovažuje za dostatečné, neboť vyplněný vzorový dotazník zástupce žalobce nereaguje na veškeré zamýšlené dotazy, resp. další úkony finančního arbitra, spíše z dotazníku další otázky související s předmětem sporu vyplývají, než aby je dotazník objasnil, zvláště v situaci, kdy některé dotazy žalobce ani nezodpověděl, žalobce se nikdy žádného podání ústního vysvětlení ohledně obdobného předmětu sporu s Institucí nezúčastnil a je proto s podivem, jak může vědět, které další otázky chtěl arbitr položit. Podání ústního vysvětlení proto arbitr považoval i nadále za nezbytné.
62. Dále finanční arbitr obdobně jako ve vyjádření k podané žalobě uvedl své stanovisko k tvrzeným systémovým vadám pojistných smluv a možnosti jejich automatického zneplatňování, odmítl námitky o účelovém a zbytečném nařízení podání ústního vysvětlení, jejich nařízení nepovažoval za nedůvodné, v rozporu se zásadami správního řízení a právem na spravedlivý proces pro současnou neúčast Instituce s tím, že jejich účelem je vyjasnění, případně doplnění návrhu na zahájení řízení, možnost arbitra bezprostředně reagovat na žalobcem uváděné skutečnosti a v konečném důsledku i rychlejší a efektivnější projednání sporu. Instituce se k podání ústního vysvětlení již dostavila, proto nevidí důvod ji zatěžovat a opakovaně nařizovat podání ústního vysvětlení s žalobcem, zvláště za situace, kdy žalobce svou účast na podání ústního vysvětlení opakovaně odmítl a žalovaný potřebuje především součinnost a odpovědi žalobce. Nesouhlasil s tvrzením o šikanózním a animózním přístupu k žalobci a jeho zástupci. Nerozporoval zásadu písemnosti správního řízení, ale odmítl rezignovat v odůvodněných případech na bližší dokazování, resp. další úkony v rámci podání ústního vysvětlení, a paušalizovat tím případy jednotlivých spotřebitelů. Informoval zástupce žalobce, že jeho vzorová vyjádření včetně této stížnosti obsahují zásadní nesrovnalosti, když mj. i proto nařídil podání ústního vysvětlení. Měl za to, že bylo v silách žalobce poskytnout požadovanou součinnost, zvláště

pokud bydlí v Praze, kde sídlí i arbitr, a když se již jednou k němu dostavil, avšak bez zástupce, který jej předtím omluvil. Odmítání součinnosti ze strany zástupce žalobce podle arbitra představuje mj. snahu o přenesení odpovědnosti za prokázání tvrzení žalobce na arbitra, tedy usnadnění práce a snížení nákladů zástupce žalobce v souvislosti s uplatněním nároku žalobce, což razantně odmítl. Na základě uvedených skutečností proto považoval stížnost za nedůvodnou.

63. Téhož dne vydal finanční arbitr prvostupňové rozhodnutí, proti němuž uplatnil žalobce námitky, které žalovaný zamítl a prvostupňové rozhodnutí žalobou napadeným rozhodnutím o námitkách potvrdil.
64. Z uvedeného je zřejmé, že žalovaný nebyl nečinný, neboť v přiměřeném časovém odstupu při respektování procesních práv obou stran sporu konal úkony směřující k projednání a rozhodnutí o návrhu žalobce.
65. Žalobci nelze přisvědčit ani v tvrzení, že se žalovaný jeho důvody v opatření proti nečinnosti nezabýval, neboť je ze shora rekapitulovaného a ve správním spise podrobně zachyceného skutkového děje patrné, že opak je pravdou. Podle stanoviska soudu žalovaný z reakcí žalobce po zaslání sdělení k nečinnosti a výzvě ze dne 14. 8. 2018 právem uvážil, že je pro úplné zjištění skutkového stavu třeba zjistit, resp. ověřit další rozhodné skutečnosti, o čemž žalobce informoval podáním ze dne 22. 10. 2018. Uvedené platí tím spíše, že žalobce na konkrétní výzvu žalovaného ze dne 14. 8. 2018 stran možného promlčení nároku a s tím spojených možných procesních následků a případného nároku žalobce na zcela rozdílné (řádově) částky výslovně nereagoval a neuvedl ničeho, z čeho by bylo zřejmé, že se podstatou sdělených informací a samotné výzvy pečlivě zabýval a uvážil je. Žalovaný jej přitom výslovně poučil o potřebě poskytnout součinnost, jakož i následcích jejího neposkytnutí, spočívajícím v zastavení řízení o návrhu dle § 14 odst. 1 písm. b) ZFA.
66. Výzva k seznámení se shromážděnými podklady pro rozhodnutí dle § 36 odst. 3 správního řádu obecně neznamená nemožnost pokračovat v jejich shromažďování zejména, pokud se účastníci k takové výzvě vyjádřili a z jejich stanovisek vyplynula potřeba skutkový stav doplnit, jak tomu bylo i v projednávané věci. Pro úplnost soud uvádí, že mu není z rozhodovací činnosti, a žalobce to ani netvrdil, že by na ochranu proti nečinnosti žalovaného využil žalobu podle § 79 a násl. s.ř.s.
67. Žalobní námitka není důvodná.
68. Opodstatněnou soud neshledal ani *druhou, třetí a čtvrtou žalobní námitku*, které spolu souvisí, soud je proto vypořádává jako celek. Soud v této souvislosti poukazuje na shora popsany průběh řízení, obsah spisového materiálu a zdůrazňuje, že finanční arbitr již v podání ze dne 14. 8. 2018 (sdělení k výzvě k opáření proti nečinnosti, výzva k seznámení s podklady pro vydání nález dle § 36 odst. 3 správního řádu, výzva k vyjádření) upozornil žalobce na dosud zjištěný skutkový stav a vyzval jej, aby se vyjádřil, zda trvá na rozhodnutí nálezem i když by mu podle dosavadních skutkových zjištění v důsledku promlčení mohl přiznat arbitr méně, než kolik by získal při jejím předčasném ukončení. Dále vyzval žalobce, aby vysvětlil a doložil, že právní posouzení arbitra není správné a má nárok na jinou částku, než jakou arbitr v tomto podání vyčíslil. K tomu mu stanovil lhůtu a výslovně jej poučil o povinnosti poskytnout mu součinnost a poučil jej o možnosti zastavení řízení dle § 14 odst. 1 písm. b) ZFA, pokud žalobce své povinnosti nedostojí.

69. Žalobcovo vyjádření na tuto výzvu (ze dne 24. 9. 2018) však konkrétní a úplnou odpověď na položené otázky neobsahovalo, arbitr jej proto opakovaně vyzýval k podání ústního vysvětlení. V těchto výzvách, jak byly shora rekapitulovány, finanční arbitr uvedl důvody nařízení podání ústního vysvětlení (bližší vyjasnění okolností uzavření pojistné smlouvy, které nemůže zodpovědět zástupce žalobce, ale žalobce sám, vyjasnění veškerých nesrovnalostí v dosavadních vyjádřeních zástupce žalobce, přezkoumání podmínek řízení, poučení žalobce a jeho zástupce o průběhu a zásadách řízení před FA, projednání možnosti smírného řešení sporu, sdělení o tom, z jakého důvodu není zaslané vyjádření klienta dostatečným podkladem, vyjádření k závěrům arbitra stran promlčení nároků žalobce). Všechny výzvy k podání ústního vysvětlení rovněž obsahují poučení žalobce o možném postupu dle § 14 odst. 1 písm. b) ZFA zastavením řízení o návrhu, pokud žalobce požadovanou součinnost neposkytne.
70. Na základě shora předestřené soud odmítá žalobní tvrzení o nedůvodnosti nařízení podání ústního vysvětlení, jeho nezákonnosti a nezákonnosti zastavení řízení pro neposkytnutí součinnosti žalobcem. Soud přisvědčuje žalovanému, že za daného skutkového stavu po obdržení vyjádření žalobce ke shromážděným podkladům a výzvě, ve kterém žalobce zcela zpochybnil závěry žalovaného stran promlčení žalobcova tvrzeného práva, žalovaný právem seznal, že je pro úplné zjištění skutkového stavu třeba zjistit, resp. ověřit další rozhodné skutečnosti, o čemž žalobce informoval, a poté, kdy podala ústní vysvětlení Instituce, vyzval k podání ústního vysvětlení i žalobce. Soud přitom nemůže souhlasit se žalobcem, že finanční arbitr měl veškeré nutné podklady pro rozhodnutí ve věci. Jak vyplývá z výše uvedeného skutkového stavu a obsahu opakovaných výzev žalovanému vznikly pochybnosti ohledně některých tvrzení, především stran předmluvní fáze uzavírání předmětné pojistné smlouvy a s tím související relevantnosti námitky promlčení. Opodstatněně přitom požadoval zodpovězení otázek osobně žalobcem, neboť je z povahy věci zřejmé, že tak nemůže učinit jeho zástupce, jakož i vyjasnění veškerých nesrovnalostí v dosavadních vyjádřeních zástupce žalobce, přezkoumání podmínek řízení, poučení žalobce a jeho zástupce o průběhu a zásadách řízení před FA, i projednání možnosti smírného řešení sporu a sdělení o tom, z jakého důvodu není zaslané vyjádření klienta dostatečným podkladem pro rozhodnutí ve věci.
71. Za této situace soud shledává postup žalovaného v souladu se shora citovaným ust. § 12 odst. 3 a 5 ZFA, když žalovaný požadoval, aby žalobce rozhodné skutečnosti upřesnil, neboť pouze tak mohl být jednoznačně zjištěny pro posouzení důvodnosti návrhu významné okolnosti sporu. Dle soudu přitom finanční arbitr nepochybil, pokud tyto informace požadoval v první řadě po navrhovateli (žalobci), neboť se podává, že právě on mohl uvést relevantní skutečnosti týkající se (zejména) předmluvní fáze pojistné smlouvy. Navíc ze spisového materiálu vyplývá, že žalovaný nevyvíjel procesní aktivitu pouze vůči navrhovateli, ale vyzýval k ní též Instituci, a poté, co Instituce tuto povinnost splnila včetně podání ústního vysvětlení, požadoval po žalobce rovněž splnit svou povinnost/poskytnout součinnost v takovém rozsahu, aby byly skutkové okolnosti věci zjištěny dostatečně pro rozhodnutí ve věci samé.
72. Žalovaný tedy důvodně setrval na požadavku, aby žalobce dostatečně vylicil některé okolnosti smluvního vztahu (zejména předmluvní fáze). Soud přitom nepochybuje, že v případě, kdy právní zástupce žalobce zastupuje v řízení před žalovaným více klientů v obdobných věcech, mohou se jednotlivá podání značně obsahově přibližovat. Uvedené však nic nemění na oprávnění finančního arbitra vyzvat žalobce k uvedení dalších, pro rozhodnutí potřebných skutečností, pokud důvodně naznal, že dosavadní stav řízení

dostatečný podklad pro rozhodnutí neskýtá. Nejednalo se přitom o nepodstatné skutečnosti, neboť v nyní projednávané věci finanční arbitr jednoznačně ve výzvách specifikoval, z jakého důvodu požaduje poskytnutí další součinnosti ze strany navrhovatele, jímž bylo ve své podstatě vylíčení individuálních skutečností o okolnostech jeho smluvního vztahu s Institucí. Nelze přehlédnout, že mezi žalobcem a Institucí několik let fungoval smluvní vztah, o jehož platnosti žalobce nepochyboval (dle správního spisu byla smlouva sjednána dne 18. 6. 2007, výzvy vůči instituci z důvodu neplatnosti smlouvy žalobce začal vznášet 15. 12. 2017), pojistné platil, aniž by o oprávněnosti jeho výběru vznesl jakoukoliv námitku. Bylo tedy zcela na místě, aby žalobce svými vlastními tvrzeními objasnil svou motivaci pro sjednání takového smluvního závazku a jeho představy o jeho fungování.

73. Žalobce se ve věci sice domáhal vyslovení neplatnosti smlouvy. Přesvědčení žalobce, že zjišťování více skutečností, než okolností rozhodných pro vyslovení neplatnosti smlouvy, nebylo pro věc relevantní, přitom neobstojí. Jak je z návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem patrné, žalobce se domáhal vydání bezdůvodného obohacení včetně příslušenství. Neplatnost smlouvy je v takovém řízení ovšem otázkou významnou, nikoliv jedinou. Z hlediska rozsahu vydání bezdůvodného obohacení a příslušenství je dle občanskoprávní judikatury (např. ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3501/2011, ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1564/2014, či ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1602/2015) a nyní účinného zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (srov. § 2991 a násl.) totiž také významné zjištění, zda smluvní strany byly účastny závazku v dobré víře a zda v závazku vystupovaly poctivě. Právě významné skutečnosti o chování ve smluvním vztahu (nejen) mohl žalovaný zjistit (ověřit) z osobní výpovědi žalobce. Obecně lze přisvědčit názoru žalovaného, že nelze vyloučit, že by z bezprostřední výpovědi žalobce bylo možné zjistit i jiné významné skutečnosti (které ve výzvě nebyly specifikované), jež by se týkaly samotného uzavření smlouvy, průběhu smluvního vztahu a chování obou smluvních stran v závazku. Uvedené by bylo významné např. pro zodpovězení otázky, která byly rovněž předmětem výzev k podání ústního vysvětlení, a sice zda je finanční arbitr vůbec příslušný pro rozhodování sporu.
74. Za této situace tedy bylo na žalobci, aby na výzvy arbitra relevantně reagoval a požadovanou součinnost mu poskytl.
75. Městský soud tak nemá pochyb o tom, že součinnost žalobce k osvětlení vyzývaných skutečností byla potřebná. Jestliže žalobce tyto okolnosti nehodlal vysvětlit v písemném podání, oprávněně finančnímu arbitrovi nezbylo, než ho vyzvat, aby tyto okolnosti vylíčil osobně při podání ústního vysvětlení dle § 12 odst. 5 zákona o finančním arbitrovi. Lze přisvědčit žalobci, že institut podání ústního vysvětlení je subsidiární povahy a správní orgán ho může požadovat teprve tehdy, nelze-li skutečnosti, jež mají být zjištěny, vyhledat jiným způsobem (zejm. z úředních databází, seznamů či evidencí, prověřováním, dožádáním či zjištěním z úřední činnosti). To je plně v souladu se zásadou zakotvenou v § 6 odst. 2 správního řádu, podle které správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžoval. Za této situace bylo však nutno chápat opakované výzvy k podání vysvětlení jako poslední možnost odstranit vady návrhu a tedy jako určité beneficium ze strany žalovaného, neboť již předchozí pasivita žalobce mohla vést k zastavení řízení. V předvolání žalobce k podání ústního vysvětlení za daných okolností nelze spatřovat jakoukoli nezákonnost. Pro úplnost soud dodává, že se s ohledem na specialitu právní úpravy ZFA v § 12 odst. 5 nepoužije obecná právní úprava správního řádu, jak žalobce tvrdil.

76. Jak bylo výše uvedeno, žalobce ani jeho právní zástupce se ani k jednomu ze čtyř nařízených jednání na 6. 12. 2017, 31. 1. 2018, 8. 3. 2018 a 14. 8. 2018 nedostavili, naopak jejich reakce na předvolání svědčily o jejich neochotě učinit tak. Dle soudu lze akceptovat, pokud by se právní zástupce žalobce nemohl výjimečně k podání ústního vysvětlení dostavit za situace, kdy by důvod své neúčasti jednoznačně prokázal. To se však v nyní posuzovaném řízení nestalo, naopak zástupce žalobce důvody neúčasti pouze tvrdil, stejně jako sám žalobce.
77. Uvedené okolnosti tedy dle soudu jednoznačně indikovaly, že žalobce nevyvíjí v řízení potřebnou součinnost, neboť namísto toho, aby se dostavil k podání ústního vysvětlení, zůstal pasivní, a jeho zástupce se opakovaně z jednání (z rozličných, avšak blíže neprokázaných důvodů) omlouval.
78. V této souvislosti soud opakuje, že si je vědom shora popsané aktivní role finančního arbitra při obstarávání důkazů. Tuto aktivní roli je však nezbytné poměřovat s pasivitou na straně navrhovatele. Není možno, aby na finančním arbitru *a priori* leželo kompletní břímě obstarání důkazů. Za situace, kdy finanční arbitr vyzve navrhovatele k poskytnutí součinnosti, který však na jeho výzvy relevantně nereaguje, tedy ve své podstatě zůstane pasivní, neodpovídalo by účelu zákona, aby za takto pasivního navrhovatele aktivně vystupoval finanční arbitr a dohledával jak důkazy, tak všechny rozhodné skutečnosti o průběhu smluvního vztahu. Jiná situace by nastala v případě, kdy by navrhovatel uvedl konkrétní okolnosti jedinečně se vztahující k jeho věci, které by objektivně zapříčinily jeho nemožnost předložit požadované důkazy či uvést požadovaná tvrzení. V této situaci by bylo povinností finančního arbitra si důkazy obstarat sám svojí aktivní rolí v pozici dokazování dle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi. Taková situace však v případě žalobce nenastala.
79. Na základě výše uvedeného tedy soud shrnuje, že žalovaný byl oprávněn žalobce vyzvat, aby osobním podáním vysvětlení přispěl k doplnění zjištění skutkového stavu podáním ústního vysvětlení dle § 12 odst. 5 ZFA, kde by požadované skutečnosti sám žalobce vyličil, a bylo povinností žalobce na výzvy žalovaného reagovat. Jinak se vystavoval riziku zastavení řízení pro neposkytnutí potřebné součinnosti, na což byl ve všech výzvách v souladu se zákonem upozorněn. Pokud žalobce zůstal i přes výzvy a poskytnutá poučení pasivní, bylo právem žalovaného řízení o jeho návrhu zastavit dle § 14 odst. 1 písm. b) zákona o finančním arbitrovi.
80. Institut podání ústního vysvětlení je sice subsidiární povahy a správní orgán ho může požadovat teprve tehdy, nelze-li skutečnosti, jež mají být zjištěny, vyhledat jiným způsobem (zejm. z úředních databází, seznamů či evidencí, prověřováním, dožádáním či zjištěním z úřední činnosti). To je plně v souladu se zásadou zakotvenou v § 6 odst. 2 správního řádu, podle které správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžoval. Za shora předestřené situace bylo však nutno chápat opakované výzvy k podání ústního vysvětlení jako poslední možnost zjistit skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. V předvolání žalobce k podání ústního vysvětlení za těchto okolností nezákonnost spatřovat nelze.
81. K dílčí námitce žalobce soud pro úplnost uvádí, že pro posouzení věci žalobce není rozhodné, zda v jiných řízeních žalovaný získané informace následně využil při svém rozhodování.
82. Soud nevešel ani na *pátý žalobní bod*, neboť neshledal, že by žalovaný byl ve svém rozhodování veden antipatií k žalobci či jeho právnímu zástupci, a že by vůči žalobci či

jeho zástupci vystupoval šikanózně. Jak vyplývá z obsahu spisového materiálu i ze shora uvedeného, finanční arbitr postupoval v souladu se zákonem a jeho jednotlivé procesní kroky byly odůvodněné. Součinnost žalobce byla v projednávané věci nezbytná pro objasnění okolností významných pro rozhodnutí ve věci samé a žalobce byl ke splnění součinnosti opakovaně vyzýván. K zastavení řízení došlo pouze z důvodu jeho procesní pasivity, který vlastními slovy neposkytl vysvětlení k požadovaným, pro posouzení věci samotné rozhodným skutečnostem a nedostavil se ani v jednom termínu k podání ústního vysvětlení (vyjma 9. 12. 2018, kdy nebyl svým zástupcem uvědomen, že je oba předtím u finančního arbitra na jednání omluvil, protože se nemohlo podání ústního vysvětlení toho dne uskutečnit). Obdobně pasivně postupoval též jeho právní zástupce. Takovouto procesní pasivitu žalovaný důvodně a oprávněně vyhodnotil jako neposkytnutí potřebné součinnosti dle § 14 odst. 1 písm. b) ZFA a proto řízení zastavil.

V. Závěr a náklady řízení

83. Soud proto nedůvodnou žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
84. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl ve věci procesně úspěšný, žalovanému správnímu orgánu, který měl úspěch, však důvodně vynaložené náklady řízení nevznikly.
85. Výrok o náhradě nákladů řízení osoby zúčastněné na řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 5 s. ř. s. Soud splnění povinnosti této osobě neuložil, náhradu nákladů jí proto nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení u Nejvyššího správního soudu v Brně.

Praha 21. dubna 2021

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu